

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

TRUFFALDINO!

Een komedie in drie bedrijven

door

1880

Luc Lambrecht

Muziek : Bart Vandermeulen

Naar 'Il servitore di due padrone' van Carlo Goldoni

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2018
Nr.3439

PERSONAGES

(3 dames – 9 à 11 heren)

PANTALONE DE' BISOGNOSI :

CLARICE, zijn dochter :

IL DOTTORE LOMBARDI :

SILVIO, zijn zoon :

BEATRICE, uit Turijn en gekleed als een man noemt zij zich Federigo Rasponi :

FLORINDO ARETUSI, uit Turijn en de geliefde van Beatrice :

BRIGHELLA, herbergier :

SMERALDINA, de kamenierster van Clarice :

TRUFFALDINO BATTOCHIO, de knecht van Beatrice en nadien ook van Florindo :

FABRIZIO, de knecht van Pantalone :

TWEE KRUIERS :

TWEE KELNERS, in de herberg van Brighella :

De rollen van de kruiers en de kelners kunnen gedubbeld worden)

Achtergronden van de personages

Commedia dell'arte of commedia delle maschere (omdat de acteurs de typische maskers droegen) was populair in Italië van de 16de tot de 18de eeuw. Oorspronkelijk was het improvisatietheater. Carlo Goldoni (1707 – 1793) noteerde een aantal van deze improvisaties. 'Il servitore di due padrone' schreef hij in 1745 in Pisa en een jaar later werd het voor het eerst opgevoerd. Typisch voor deze theatervorm zijn de karikaturale personages die – al dan niet met een andere naam – in meerde van deze komedies een rol spelen.

Vecchi

De 'vecchi' zijn in de commedia dell'arte letterlijk 'oude mannen'. Een van de typische 'vecchi' is **Pantalone di'Bisognosi**. Over de betekenis van zijn naam bestaan heel wat mogelijke verklaringen. De meest voor de hand liggende is natuurlijk het Italiaanse woord voor 'broek'. Hij wordt door Silvio dan ook een schijtebroek genoemd. En 'bisognosi' betekent dan weer 'behoefstig'; hij denkt nog vaak met weemoed terug aan de rijk gevulde feesttafels van weleer. Daardoor wordt hij ook wel eens bestempeld als een vrek. Traditioneel is Pantalone heel eenvoudig in het rood gekleed en met zijn lange zwarte jas lijkt hij in de middeleeuwen thuis te horen.

Il Dottore Lombardi is als 'vecchi' de tegenpool van Pantalone. Zijn naam verwijst naar de Lombarden die de eerste bankiers waren. Il Dottore is het toonbeeld van hoogmoed en rijkdom. Hij getuigt ook graag van zijn wijsheid door te pas en te onpas Latijnse spreuken te citeren. In tegenstelling tot Pantalone is il Dottore rijkelijk gekleed volgens de allernieuwste mode.

Innamorati

De ‘innamorati’ – de geliefden – in ‘Il servitore di due padrone’ zijn natuurlijk in de eerste plaats **Beatrice Rasponi** en **Florindo Aretusi**. Beatrice neemt de identiteit van haar broer Federigo aan om aan het tegoed te komen dat Pantalone hem verschuldigd was. In de naam ‘Beatrice’ zit ‘beato’ wat zalig, gelukkig, gelukzalig betekent. ‘Raspo’ is vrij vertaald een kaalgeplukte druiventros. En in ‘Federigo’ komt het Italiaanse ‘fede’ terug, wat geloof, vertrouwen betekent; ‘in buona fede’ is te goeder trouw zijn.

‘Florindo’ is een verwijzing naar ‘florido’ wat bloeiend, florissant betekent. Hij heeft zijn zaakjes duidelijk voor mekaar en het is enkel omdat hij door het gerecht wordt gezocht voor de dood van Federigo dat hij gevlucht is. Van ‘Aretusi’ komen we bij ‘Aretino’: een inwoner van Arezzo, de hoofdstad van de gelijknamige provincie in de Italiaanse regio Toscane.

De twee andere geliefden zijn **Clarice** en **Silvio**. Clarice, dochter van Pantalone en door hem steeds ‘figlia mia’ – mijn dochter – genoemd. Maar ‘una figlia’ is ook een ontvangstbewijs, een bon. Zij is Pantalone’s wissel op de toekomst; maar tegelijk is zij ook een verwaand en verwend nest. ‘Clarice’ betekent helder, verlicht, klaar.

Silvio, de zoon van de achtenswaardige Dottore, is een ongeleid projectiel die eerst doet en dan denkt. Hij wil kost wat kost de naam en de eer van het geslacht Lombardi hoog houden, maar bijt daardoor vaak in het zand. ‘Silvio’ is een afleiding van het Latijnse ‘silva’ en dat betekent ‘bos’. Smeraldina zegt aan Silvio dat wanneer ze alle ontrouwe mannen een boomtak in de hand zou geven, de steden in bossen zouden veranderen.

Zanni

De ‘zanni’ zijn de kameniersters, kelners, knechten en kruiers; maar ook de herbergiers en herbergiersters. In ‘Il servitore di due padrone’ draait alles in de eerste plaats om **Truffaldino Battocchio** – dé ‘servitore’ of knecht – en **Smeraldina**, de kameniersters van signorina Clarice.

In ‘Il servitore di due padrone’ is Truffaldino de knecht die alles in het honderd laat lopen, maar zich er toch steeds weet uit te praten. In andere ‘commedia’s’ is die rol weggelegd voor de meer bekende Arlecchino of Pulcinella. ‘Truffaldino’ betekent zoveel als bedrieger, oplichter en ‘battocchio’ is een klepel. Truffaldino bindt de kat dan ook meermaals de bel aan... Truffaldino (maar ook zijn zielsverwanten Arlecchino en Pulcinella) dragen stevast een wat armzalig kostuum met dito hoed, inclusief zijn ‘bastone’ of stok.

Smeraldina zou heel graag een man aan haar zijde willen, maar zij is tegelijk ook een mannenhaatster. Meermaals geeft zij hiervan blijk. ‘Uno smeraldo’ is dan weer niets meer of minder dan een smaragd.

Brighella is de uitbater van de herberg; daar waar dit in het originele stuk. ‘Briga’ betekent zoveel als last, zorg en ‘prendersi la briga di qualcuno’ is dan weer zich ergens om bekommeren; wat een herbergier meestal doet. Maar in Brighella zit ook ‘brigante’ wat een rover, een bandiet is. En ‘briglia’ tenslotte staat voor teugel; ‘a briglia sciolta’ is met losse teugel

Fabrizio tenslotte is de trouwe knecht van Pantalone. Maar het is nog maar zeer de vraag of hij - net als alle ‘servi’ - alles tot een goed eind weet te brengen...

DECOR

Het verhaal speelt zich af in Venetië; in het huis van Pantalone, dan weer in de herberg van Brighella, maar ook in de straat voor de herberg of op het binnenplein van het huis van Pantalone. Oorspronkelijk speelt het verhaal zich af in 18de eeuw, maar het kan evengoed op een niet nader omschreven moment worden gesitueerd. De degens verwijzen naar vroeger, maar dat belet niet om het stuk in een ander tijdsbeeld te plaatsen. De knecht van Pantalone, de kruiers en de kelners kunnen heel speels en vrolijk voor de decorwisselingen zorgen.

VOORWOORD

Deze hertaling van de originele tekst van ‘Il servitore di due padroni’ - zoals Carlo Goldoni het schreef in Pisa in 1745 – volgt de originele indeling in drie bedrijven die telkens zijn onderverdeeld in een aantal scènes; afhankelijk van de personages die op het toneel komen of het podium verlaten.

Het is echter perfect mogelijk om de pauze tussen het tweede en het derde bedrijf te verplaatsen van het einde van de twintigste scène van het tweede bedrijf naar het einde van de vijftiende scène van het tweede bedrijf.

Het derde bedrijf – na de pauze – start dan met de zestiende scène van het tweede bedrijf. Het einde van de twintigste scène van het tweede bedrijf sluit wonderwel aan op de eerste scène van het derde bedrijf.

Door deze verschuiving wordt de speeltijd van het eerste en het tweede bedrijf wat ingekort en is de speelduur van het derde bedrijf in verhouding met de beide andere bedrijven.

Het muziekstuk ‘Truffaldino Main Theme’ wordt dan zowel als outro gebruikt aan het einde van de vijftiende scène van het tweede bedrijf én als intro – na de pauze – van het derde bedrijf (dat start met de zestiende scène van het tweede bedrijf).

KORTE INHOUD

Beatrice Rasponi uit Turijn is hopeloos verliefd op Florindo Aretusi; zeer tegen de zin van haar broer Federigo. Hij daagt de minnaar van zijn zus uit tot een duel waarbij Federigo door Florindo wordt gedood. Florindo ontvlucht Turijn om uit de handen van justitie te blijven. Beatrice trekt de kleren van haar overleden broer aan en verlaat op haar beurt Turijn om haar geliefde terug te vinden.

Aangekomen in Venetië maakt Beatrice haar opwachting bij de verarmde koopman Pantalone di' Bisognosi als haar dood gewaande broer Federigo. Net op dat moment wordt de verloving van Pantalone's dochter Clarice met Silvio, de zoon van il Dottore Lombardi, bezegeld. Eerder was Clarice beloofd aan Federigo; tot het nieuws van zijn dood hen bereikte. Maar nu blijkt dat Federigo levend en wel voor hen staat, wordt de verloving met Silvio door vader Pantalone verbroken en zal Clarice toch - zeer tegen haar zin - met Federigo moeten trouwen. Florindo is ondertussen ook in Venetië aangekomen en de beide geliefden nemen - zonder het van mekaar te weten - hun intrek in de herberg van Brighella.

En Truffaldino? Wel die wordt zowel door Beatrice (alias Federigo) als Florindo in dienst genomen als hun knecht...

Zal Beatrice haar ware identiteit kunnen verborgen houden?

Zal Florindo zijn geliefde terugvinden?

Zal Silvio toch zijn Clarice mogen huwen?

Zal Truffaldino zijn beide meesters tegelijk kunnen dienen, al dan niet met de hulp van de beide kelners in de herberg?

En zal Truffaldino aan het einde van het verhaal met Smeraldina, de kamenierster van Clarice, kunnen trouwen?

Heel wat vragen en om daarop het antwoord te kennen, hoef je hem enkel maar te roepen: TRUFFALDINO!

EERSTE BEDRIJF

INTRO: TRUFFALDINO MAIN THEME

EERSTE SCÈNE

Een kamer in het huis van Pantalone

Pantalone, il Dottore, Clarice, Silvio, Brighella, Smeraldina en de knecht van Pantalone

SILVIO : *(tot Clarice, hij reikt haar zijn hand)* Clarice, zie hier mijn rechterhand en tegelijk schenk ik je ook heel mijn hart.

PANTALONE : *(tot Clarice)* Kom, kom, niet zo verlegen. Geef jij hem ook je hand en dan zijn jullie verloofd. En dan kan er snel, snel, snel worden getrouwd.

CLARICE : *(tot Silvio, zij reikt hem haar hand)* Lieve Silvio, zie hier ook mijn rechterhand en ik beloof je jouw bruid te zullen zijn.

SILVIO : En ik beloof je om jouw man te worden.

DOTTORE : Bravo! Dat is hiermee dan voor eens en voor altijd geregeld!

SMERALDINA : [Oh, hoe mooi! Hoe ontroerend mooi! Ik smelt van verlangen om mijn hand aan mijn bruidegom te schenken.]

PANTALONE : *(tot Brighella en de knecht van Pantalone)* Mijn waarde waard en vriend Brighella en Fabrizio, mijn trouwe servitore, mijn trouwe knecht, jullie zijn beiden getuige van de huwelijksbelofte van mijn dochter, figlia mia, Clarice en Signor Silvio, achtenswaardige zoon van onze weledelgeleerde Signor Dottore Lombardi.

BRIGHELLA : *(tot Pantalone)* Zeker Signor Pantalone, zeker.

KNECHT : *(tot Pantalone)* Si padrone, si. Certo... Zeker meester... Wij zijn getuige van de verloving van Signorina Clarice en Signor Silvio. E grazie... Mille grazie, padrone!

BRIGHELLA : *(tot Pantalone)* Si Signor Pantalone, dank, duizendmaal dank voor de eer die u ons hiermee bewijst.

PANTALONE : Mooi, nu de verloving bezegeld is, kan er gauw getrouwd worden! *(tot*

Brighella en de knecht van Pantalone) Jullie beiden zijn dan ook getuige bij hun huwelijk. Zo hoeven we geen familie uit te nodigen voor het huwelijk en kunnen we het huwelijksfeest in alle bescheidenheid vieren. Il Dottore zal het zeker met mij eens zijn *(tot Clarice en Silvio)* en dat is ook jullie wens, is het niet Clarice en Silvio?

SILVIO : Mijn enige wens is om zo snel mogelijk mia cara Clarice voor altijd aan mijn zijde te hebben.

SMERALDINA : [Niet alleen aan zijn zijde, denk ik. Zijn liefste Clarice zou hij ook liefst zo snel mogelijk ergens anders willen hebben.]

DOTTORE : Signor Pantalone, mijn zoon geeft niet om uiterlijk vertoon en valse ijdelheid. Mijn jongen heeft het hart op de juiste plaats en zijn liefde voor Clarice is echt, eerlijk en oprecht.

PANTALONE : Dan mag uw zoon de hemel dankbaar zijn. Was mijn jonge vriend uit Turijn, Federigo Rasponi, niet schielijk overleden, dan had de hand van mijn dochter aan hem toebehoord.

SILVIO : Dat beseft ik maar al te goed, Signor Pantalone. Alleen weet ik niet of Signorina Clarice er ook zo over denkt.

CLARICE : Lieve Silvio, waarom twijfel je nog aan mijn liefde voor jou. Om mijn vader te gehoorzamen zou ik met die vriend van papa uit Turijn zijn getrouwd, maar je weet toch dat mijn hart jou voor eeuwig toebehoort.

DOTTORE : Zuiver en klaar! Homo proponit, Deus disponit. De mens wikt, maar de hemel beschikt. *(tot Pantalone)* Hoe is die arme Federigo Rasponi aan zijn einde gekomen?

PANTALONE : Een jammerlijke historie! Tijdens een tweegevecht om zijn zus, werd hij bij nacht en ontij neergestoken en hij zou ter plekke overleden zijn.

BRIGHELLA : *(tot Pantalone)* En dat duel heeft plaatsgehad in Turijn?

PANTALONE : In Turijn.

BRIGHELLA : Arme Federigo! Verschrikkelijk!

PANTALONE : Heb jij Signor Rasponi dan gekend, Brighella?

BRIGHELLA : Zeker heb ik hem gekend! Drie jaar heb ik in Turijn gewerkt en gewoond. Zijn zus kende ik ook goed. Een levenslustige durfal die heel vaak in mannenkleren rondliep en paardreed. Hij en zijn zus waren onafscheidelijk. En

nu moet zij alleen verder...

PANTALONE : Het noodlot is de noodlottige noodlottig geworden. Maar niet langer getreurd. Mijn beste Brighella, wij zouden graag in jouw herberg aan tafel gaan voor een eenvoudige maaltijd. Een paar schotels; kies zelf maar.

BRIGHELLA : Het is steeds een eer voor mij om u in mijn herberg te ontvangen, signori. Het is niet om over mezelf op te scheppen, maar in mijn zaak zie je alleen maar tevreden klanten

PANTALONE : Zo hoort het ook! Oh... voorzie zeker een stevige soep... met flink wat brood! Dan kunnen we lekker soppen! *(er wordt geklopt)* Er wordt geklopt! Fabrizio, ga eens kijken.

KNECHT : Si, padrone, ik ga al. *(af)*

CLARICE : Mogen wij alvast vertrekken, vader?

PANTALONE : Wacht nog even, dan gaan we samen. Benieuwd wie mij wil spreken.

KNECHT : *(opnieuw op)* Het is de knecht van een vreemde heer met een boodschap voor u, meester. Aan mij wou hij niets zeggen, hij wil enkel u spreken padrone.

PANTALONE : Laat hem dan binnenkomen. Dan kan ik horen wat hij te vertellen heeft.

KNECHT : Zeker, padrone. *(af)*

CLARICE : Vader mogen wij echt al niet weg?

PANTALONE : Waarheen?

CLARICE : Waarheen... Naar mijn kamer?

PANTALONE : Nee meisje, nee meisje. Blijf maar hier. *(zachtjes tot il Dottore)* Je moet zo'n jong koppeltje niet te gauw alleen laten. We moeten de kat niet meteen bij de melk gaan zetten.

DOTTORE : Sapiens et diligens! Wijs en voorzichtig!

TWEEDE SCÈNE

Truffaldino, Pantalone, il Dottore, Clarice, Silvio, Brighella, Smeraldina en de knecht van Pantalone

TRUFFALDINO : *(knecht van Pantalone en Truffaldino samen op)* Mijn allernederigste groet aan u allen, signori. Wat een interessant gezelschap! Wat

een interessante conversatie! (*knecht af*)

PANTALONE : Wie ben jij vriend? Wie stuurt jou?

TRUFFALDINO : (*tot Pantalone, verwijzend naar Clarice*) Wie is die mooie signorina?

PANTALONE : Dat is mijn dochter.

TRUFFALDINO : Da's hééél interessant.

SMERALDINA : Zij trouwt hééél binnenkort.

TRUFFALDINO : Da's hééél spijtig. En wie ben jij?

SMERALDINA : Smeraldina, signor. De kamenierster van de signorina.

TRUFFALDINO : Da's hééél fijn!

PANTALONE : Kom, signor, maak een einde aan deze vertoning. Wat wil je van mij? Wie ben je? Wie stuurt jou?

TRUFFALDINO : Kalm aan, kalm aan! Drie vragen in één keer is een beetje veel voor een arme stakker als ik.

PANTALONE : (*zachtjes tot il Dottore*) Ik geloof dat hij een beetje gek is.

DOTTORE : (*zachtjes tot Pantalone*) Mij lijkt hij eerder een grappenmaker.

TRUFFALDINO : (*tot Smeraldina*) Ga jij binnenkort ook trouwen?

SMERALDINA : (*met een zucht*) Oh signor, was dat maar waar!

PANTALONE : (*tot Truffaldino*) Ga je nu eindelijk vertellen wie je bent of bemoei je met je eigen zaken!

TRUFFALDINO : Als u enkel wilt weten wie ik ben, dan is dat in een paar woorden verteld: ik ben de knecht van mijn meester. (*tot Smeraldina*) Jij zou dus graag trouwen?

PANTALONE : (*tot Truffaldino*) Maar wie is je meester?

TRUFFALDINO : Het is een vreemdeling en hij wenst u te spreken. (*tot Smeraldina*) We hadden het over een huwelijk; jouw huwelijk.

PANTALONE : Een vreemdeling! En wie is dat dan?

TRUFFALDINO : Da's een lang verhaal! Mijn meester is Federigo Rasponi uit Turijn. We zijn helemaal van Turijn naar Venetië gereisd - dagen onderweg, van hier naar daar, van daar naar hier, van hier naar ginder, van hot naar her - omdat hij u wil spreken. (*tot Smeraldina*) Waar waren we nu weer gebleven?

PANTALONE : (*draait Truffaldino naar zich toe*) Hier was je gebleven! Voor de

duivel; wat zei je daarnet?

TRUFFALDINO : En als u wil weten wie ik ben, ik ben Truffaldino Batocchio uit Bergamo.

PANTALONE : Wie jij bent interesseert mij niet! Zeg mij liever nog eens wie je meester is. Ik vrees dat ik je daarnet niet goed heb verstaan.

TRUFFALDINO : (*trapt Pantalone zijn wandelstok weg zodat Pantalone een buiteling maakt*) Dat zal de leeftijd zijn! Of hij is traag van begrip! Mijn meester is Federigo Rasponi uit Turijn.

PANTALONE : (*krabbelt overeind*) Ga een ander voor de gek houden, blaaskaak. Signor Federigo Rasponi uit Turijn is dood.

TRUFFALDINO : Is hij dood?

PANTALONE : Zo dood als een pier! Morte!

TRUFFALDINO : [Verduiveld! Zo dood als een pier! Morte! En toen ik daarnet van hem wegging, leefde hij nog?] Weet u wel zeker dat hij dood is?

PANTALONE : Absoluut! Dood!

DOTTORE : Jammer genoeg is dat de waarheid! Geen twijfel mogelijk! Dood!

TRUFFALDINO : [Mijn arme meester! Een ongeval... er moet hem een ongeval overkomen zijn...] (*wil afscheid nemen*) Met uw goedvinden...

PANTALONE : Wat wil je verder nog van mij?

TRUFFALDINO : Niets. Nu mijn meester dood is... niets meer. [Voor alle zekerheid ga ik toch maar eens kijken of het wel zo is!] (*af*)

PANTALONE : Ik geloof mijn eigen ogen en oren niet! Ofwel is hij een listige leperd ofwel is hij compleet knettergek!

DOTTORE : Geen idee! Misschien is hij beide wel een beetje!

BRIGHELLA : Wanneer u het mij vraagt is hij een zonderlinge zot. In Bergamo zijn er zo wel meer!

SMERALDINA : [Een knettergekke, zonderlinge zot... misschien wel... Maar ik mag hem wel!]

PANTALONE : Zijn verhaal over Signor Rasponi is te gek voor woorden!

CLARICE : Maar als het waar is wat hij vertelt, dan sta ik er slecht voor!

PANTALONE : Je staat er helemaal niet slecht voor, meisje! Zijn verhaal is verzonnen. Je hebt de brief toch zelf gelezen.

SILVIO : En als hij de waarheid zou spreken... en hij zou nog leven... en zelfs wanneer hij nu hier zou zijn... dan komt hij te laat!

TRUFFALDINO : *(op)* Ongelooflijk! Hier zijn geen worden voor, signor! U mag mij zo niet behandelen! U mag vreemdelingen niet zo behandelen! Fatsoenlijke mensen zoals u mogen anderen niet zo behandelen!

PANTALONE : [Knettergek] Wat is er? Wat hebben wij verkeerd gedaan?

TRUFFALDINO : U hebt mij gezegd dat Signor Federigo Rasponi dood is!

PANTALONE : En dan?

TRUFFALDINO : En dan! Hij staat buiten: gezond, levend en wel!

PANTALONE : Signor Federigo?

TRUFFALDINO : Signor Federigo.

PANTALONE : Rasponi?

TRUFFALDINO : Rasponi.

PANTALONE : Uit Turijn?

TRUFFALDINO : Uit Turijn.

PANTALONE : Mijn beste man, haast je naar een ziekenhuis en laat je onmiddellijk opnemen: je bent gek!

TRUFFALDINO : Wel alle duivels! Mij gek verklaren terwijl mijn meester hier in huis is, in de kamer hiernaast! Wie ziet ze hier vliegen?

PANTALONE : *(tot il Dottore)* Hij zal zo meteen weten wie er hier gaat vliegen!

DOTTORE : *(tot Pantalone)* Signor Pantalone, calmo! Tranquillo! Laat hem bewijzen dat Signor Rasponi niet dood is! Laat hem bewijzen dat Signor Rasponi nog leeft! Hij zal gauw genoeg door de mand vallen wanneer dat heerschap van wie hij denkt dat het Signor Rasponi is, hier de kamer binnenkomt.

PANTALONE : Bene! Laat die herrezen dode dan maar binnenkomen!

TRUFFALDINO : Dat hij dood was en nu herrezen is; geen probleem, allemaal best mogelijk. Maar nu leeft hij en dat zal u met uw eigen ogen kunnen vaststellen. Ik zal hem zo meteen zeggen dat hij mag komen. Dat u hem wil ontvangen. Maar het is absoluut geen manier om vreemdelingen of mensen zoals ik, eerbare burgers uit Bergamo, op deze manier te behandelen. *(tot Smeraldina)* En wij, wij praten straks wel verder! *(af)*

CLARICE : *(zachtjes tot Silvio)* Oh Silvio, ik beef van angst!

SILVIO : (*zachtjes tot Clarice*) Nergens voor nodig! Jij bent en blijft mijn Clarice!

DOTTORE : De waarheid zal nu gauw aan het licht komen!

PANTALONE : Een oplichter is hij, dat is alles! Een onbeschaamde, onbeschofte, ongemanierde oplichter!

BRIGHELLA : Geen nood signori! Zoals ik reeds vertelde heb ik Signor Rasponi en zijn zus vrij goed gekend en ik zal meteen merken of het Federigo is of niet.

SMERALDINA : [Zou zijn verhaal volledig verzonnen zijn? Zou hij hier zomaar hebben staan liegen? Hij moet mij maar eens vertellen hoe de vork nu precies in de steel zit.] Met uw goedvinden. (*af*)

DERDE SCÈNE

Beatrice in mannenkleren, onder de naam Federigo, Pantalone, il Dottore, Clarice, Silvio, Brighella en Smeraldina

BEATRICE : Signor Pantalone de' Bisognosi, de vriendelijkheid die ik zo bewonderde in uw brieven, is niet in overeenstemming met de manier waarop u mij behandelt. Ik stuur u mijn knecht met de boodschap dat ik u wil spreken en u laat mij zomaar buiten staan en pas na een half uur verwaardigt u zich om mij binnen te laten.

PANTALONE : Mijn mededogen... Maar wie bent u, signor?

BEATRICE : Federigo Rasponi uit Turijn. (*allen zijn zeer verwonderd*)

BRIGHELLA : [Wat gebeurt hier? Wat is hiervan de bedoeling? Dit is niet Federigo maar zijn zus Beatrice. Waarom dit bedrog? Hier moet ik het fijne van weten!]

PANTALONE : Ik ben met verstomming geslagen. Het verheugt mij dat u hier gezond en wel voor mij staat, in tegenstelling tot de droeve berichten die mij over u bereikten. (*zachtjes tot il Dottore*) Al geloof ik er nog steeds geen snars van!

BEATRICE : Dat begrijp ik. Er wordt verteld dat ik tijdens een gevecht werd gedood. De hemel zij echter geprezen, want ik geraakte bij het duel enkel gewond. En zodra ik genezen was, ben ik onmiddellijk naar Venetië gereisd zoals wij een tijdje geleden hadden afgesproken.

PANTALONE : Ik weet niet wat te zeggen. U lijkt mij een man van eer, maar men heeft mij bij hoog en bij laag verzekerd dat Federigo dood was, dus u begrijpt...

Maar als u mij het tegendeel kan bewijzen...

BEATRICE : Uw twijfel is volkomen gerechtvaardigd en ik besef ook de noodzaak van het bewijs van mijn identiteit. Ziehier vier brieven van zakenvrienden, waarvan één van de directeur van onze bank. U herkent meteen zijn handtekening, wat bij u meteen alle twijfel zal wegnemen. *(geeft de brieven aan Pantalone die ze ondertussen leest)*

CLARICE : *(zachtjes tot Silvio)* Silvio, we zijn verloren!

SILVIO : *(zachtjes tot Clarice)* Het leven zou ik kunnen verliezen, maar jou niet!

BEATRICE : *(merkt plots Brighella op)* [Hemeltje! Is dat Brighella niet? Hoe komt die hier terecht? Hij zal mij zeker herkennen en dan ben ik verraden!] *(gaat naar Brighella en zegt luid)* Beste vriend, ik meen u te kennen.

BRIGHELLA : Si signor! Herinnert u zich in Turijn destijds Brighella Cavicchio niet?

BEATRICE : Wel ja, nu herken ik u weer. *(gaat nu tot bij Brighella)* Mijn goede vriend, wat doe jij in Venetië? *(zachtjes tot Brighella)* In hemelsnaam, verraad mij niet!

BRIGHELLA : *(zachtjes tot Beatrice)* Wees maar niet bang! *(luid tot de anderen)* Ik baat hier een herberg uit, om u te dienen.

BEATRICE : O maar dat komt goed uit! Het zal mij een waar genoegen zijn om in uw herberg te verblijven.

BRIGHELLA : Uw verblijf in mijn herberg zal een eer voor mij zijn! [Wat voert zij in haar schild?]

PANTALONE : Ik heb de brieven gelezen. Zij zijn inderdaad aan Federigo Rasponi gericht en vermits u ze mij geeft, moet ik wel geloven dat u bent wie deze brieven beweren dat u bent.

BEATRICE : En mocht er toch nog enige twijfel bestaan, vraag het dan aan mijn goede vriend Brighella. Hij kent mij en zal zeker bevestigen dat ik het ben.

BRIGHELLA : Geen twijfel mogelijk, signor. Met de hand op het hart kan ik u verzekeren dat dit signor Rasponi is.

PANTALONE : Dan is het bewijs geleverd. Deze brieven bevestigen het en ook Brighella laat er geen twijfel over bestaan dat u mijn goede vriend Federigo bent. Welke reden heb ik dan nog om te twijfelen en ik vraag u dan ook ootmoedig om excuus voor deze pijnlijke vergissing.

CLARICE : Vader, is hij dan wis en waarachtig signor Federigo Rasponi?

PANTALONE : Ja, hij is het helemaal!

CLARICE : (*zachtjes tot Silvio*) Ongelukkige die ik ben! Wat moet er van mij nu geworden?

SILVIO : (*zachtjes tot Clarice*) Wees maar niet bang. Jij bent de mijne en ik zal voor je vechten als het moet!

PANTALONE : (*zachtjes tot il Dottore*) Wat denkt signor dottore, is signor Rasponi nog op tijd gekomen?

DOTTORE : *Accidit in puncto, quod non contingit in anno.* In een ogenblik kan gebeuren wat in geen jaar werd verwacht.

BEATRICE : (*tot Pantalone, verwijzend naar Clarice*) Signor Pantalone, wie is deze signorina?

PANTALONE : Deze signorina is Clarice, mijn dochter.

BEATRICE : Die aan mij werd beloofd als bruid?

PANTALONE : Inderdaad signor, zij is het. [In welk 'n wespennest ben ik terechtgekomen. Deze historie wordt alsmaar hachelijker voor mij!]

BEATRICE : (*tot Clarice*) Signora, wil mij de eer verlenen om u te mogen begroeten.

CLARICE : (*ingehouden*) Uw toegewijde dienaress.

BEATRICE : (*tot Pantalone*) De ontvangst is nogal koeltjes, signor Pantalone.

PANTALONE : Wat wil u dat ik doe, signor? Zij is nu eenmaal van nature uit verlegen.

BEATRICE : (*tot Pantalone, verwijzend naar Silvio*) En is die signor ook een of ander familielid?

PANTALONE : Si signor, hij is mijn neef.

SILVIO : (*tot Beatrice*) No signor! Ik ben niet zijn neef, maar de bruidegom van Signora Clarice.

DOTTORE : (*zachtjes tot Silvio*) Bravo! Laat je niet buiten spel zetten! Zeg wat je te zeggen hebt, maar doe het rustig; zonder bombarie!

BEATRICE : (*tot Silvio*) Hoezo? De bruidegom van Signora Clarice? Zou Signora Clarice niet mijn bruid worden?

PANTALONE : Kom, kom! Laten we kalm blijven! Mijn beste Signor Federigo, wij waren er vast van overtuigd dat u was omgekomen tijdens het gevecht – en gelukkig is dat niet het geval - maar zodoende had ik mijn dochter al beloofd

aan Signor Silvio. Maar geen nood, niets aan de hand; u bent op tijd gekomen. Clarice zal de uwe zijn, zij wordt uw bruid en ik houd mij aan mijn woord. Signor Silvio moet dit begrijpen en de waarheid onder ogen durven zien. De zaken zijn nu eenmaal zoals ze zijn en hij hoeft zich daarover niet te beklagen.

SILVIO : Maar Signor Federigo zal nooit een vrouw, die zich inmiddels had verloofd met een andere man, als bruid willen.

BEATRICE : Toch wel! Zo kieskeurig ben ik niet. [Ik ga mij hier nog amuseren!]

DOTTORE : [Een echtgenoot volgens de allernieuwe mode! En dat bevalt mij allerminst!]

SILVIO : Komaan, signor, u bent te laat gekomen. Signora Clarice wordt de mijne en u moet er niet op hopen dat ik haar aan u zal afstaan. Als Signor Pantalone mij onrecht aandoet, dan zal hij dat geweten hebben en dan zal ik mij wreken. Wie Clarice van mij wil afsnoepen, (*trekt zijn degen*) zal kennismaken met mijn degen! (*af*)

DOTTORE : [Bravo! Godallemachtig! Per Bacco!]

BEATRICE : [Nee bedankt! Zo kom ik liever niet aan mijn einde!]

DOTTORE : Mijne heren, Signor Federigo Rasponi is net te laat aangekomen. Zijn dochter zal huwen met mijn zoon. De wet spreekt een niet mis te verstane, klare taal: prior in tempore, potior in iure. Wie eerst komt, eerst maalt! (*af*).

BEATRICE : (*tot Clarice*) En u signora... De bruid... Wat zegt u?

CLARICE : Wat ik zeg? Ik zeg enkel dat u naar hier bent gekomen om mij te pesten, te sarren, te treiteren! (*af*)

VIERDE SCÈNE

Beatrice, Pantalone, Brighella en nadien de knecht van Pantalone

PANTALONE : (*wil Clarice achternalopen*) Kletskaus, klappei, kwaadspreekster! Wat zei je daar!

BEATRICE : Signor Pantalone, wacht! Ik heb medelijden met haar. U moet haar niet te streng aanpakken. Tijd brengt immers raad en op de lange duur kan ik haar misschien voor mij winnen. Intussen kunnen wij al over zaken spreken en onze rekeningen vereffenen. Zoals u wel weet is dat de tweede reden waarom ik naar

Venetië ben gekomen.

PANTALONE : De bespreking van onze rekeningen staat zeker op de agenda. We zullen de lopende rekeningen afronden en u ontvangt het saldo – het aanzienlijke saldo mag ik wel zeggen - waar u recht op heeft.

BEATRICE : Met uw goedvinden zullen wij dit gesprek op een later, misschien meer geschikt tijdstip, verderzetten. Maar als u het mij toestaat zou ik nu graag met Brighella meegaan om een paar kleine zaken te regelen. Bovendien kent hij de stad zeer goed en dat kan mij altijd van pas komen.

PANTALONE : Zoals u wenst en mocht u iets nodig hebben, dan zegt u het maar.

BEATRICE : Mocht u mij al een klein voorschot op mijn tegoed kunnen geven, dan zou mij dat veel genoeg doen. Onderweg kan er zoveel gebeuren en daarom heb ik niet veel geld meegenomen.

PANTALONE : Volgaarne laat ik u een voorschot bezorgen. Mijn kassier is er nu net even niet, maar zo gauw hij terugkomt stuur ik hem met het geld naar u toe. U verblijft toch bij mijn vriend Brighella?

BEATRICE : Inderdaad. Hij mag de geldbeurs ook aan mijn knecht geven; hij is hoogst betrouwbaar, ik vertrouw hem volkomen.

PANTALONE : Uitstekend! Zoals u wenst.

BEATRICE : Alvast mijn dank, Signor Pantalone.

KNECHT : *(op uit de kamer waar Clarice eerder wegging – tot Pantalone)* Padrone scusa, maar uw aanwezigheid is dringend gewenst...

PANTALONE : Waar?

KNECHT : *(verwijst met een hoofdgebaar dat er in de kamer ernaast ‘een probleem’ is)* Daar... U hoort het misschien... *(zachtjes tegen Pantalone)* ... het wordt zo stilaan een puinhoop daarbinnen! *(af)*

PANTALONE : Ik kom onmiddellijk! Met uw goedvinden, als u mij wilt excuseren. Brighella, u bent hier zowat als bij u thuis, mag ik u vragen om voor Signor Federigo te zorgen?

BEATRICE : Doet u vooral geen moeite voor mij.

PANTALONE : Ik moet nu echt gaan! Tot heel binnenkort! [Er zijn er hier een paar bezig om de boel behoorlijk op stelten te zetten!] *(af in de kamer waar Clarice eerder wegging)*